

"Zmruż oczy" jako przykład paraboli - Materiały metodyczne

Kamila Możdżeń Berbec

ETAP EDUKACYJNY podstawowa, ponadpodstawowa
PRZEDMIOT język polski, zajęcia pozalekcyjne
CZAS 3 godziny lekcyjne, w tym projekcja filmu

Metody pracy:

projekcja filmu, burza mózgów, dyskusja, praca z tekstem.

Cele:

Po zajęciach uczeń:

- rozumie i wyjaśnia znaczenie takich pojęć jak: parabola, symbol, metafora, surrealizm,
- potrafi samodzielnie interpretować zjawiska na płaszczyźnie dosłownej i metaforycznej,
- samodzielnie ocenia bohaterów filmu.

Słowa kluczowe:

samotność, zagubienie, wyalienowanie, poszukiwanie sensu życia, dokonywanie wyborów.

Materiały pomocnicze:

- „Słownik terminów literackich”,
- „Słownik symboli”,
- przypowieść biblijna „O siewcy”.

Przebieg lekcji:

1. Przedstaw uczniom temat lekcji.
1. Zapytaj uczniów, z czym kojarzy im się pojęcie paraboli (burza mózgów). Uczniowie mogą przedstawić pojęcie w sposób graficzny. Na koniec przedstaw im definicję słownikową.
1. Odczytaj głośno (lub poproś jednego z uczniów o odczytanie) przypowieść biblijną „O siewcy”. Zapytaj młodzież o czym mówi ta przypowieść.
1. Zadaniem każdego z uczniów będzie uzupełnienie tabeli dotyczącej wybranych symboli (pojęć symbolicznych) użytych w przypowieści „O siewcy”. Narysuj tabelę na tablicy, bądź rozdaj uczniom kserokopie. Wyjaśnij zadanie, w razie potrzeby udziel im pomocy.
Znaczenie linearne tekstu: siewca, ziarno, gleba
Znaczenie metaforyczne – płaszczyzna religijna: siewca – Bóg, ziarno – Słowo Boże, gleba – ludzie, wierni
znaczenie metaforyczne – płaszczyzna uniwersalna, siewca – nauczyciel, ziarno – nauka, gleba (nomen omen) - uczniowie
1. Uczniowie formułują zwięzłe podsumowanie, w którym wyjaśniają, na czym polega uniwersalne przesłanie przypowieści „O siewcy”. Zastanawiają się, czy przypowieść to przykład paraboli.

Filmoteka Szkolna

1. Przed projekcją filmu krótko przedstaw informacje dotyczące filmu „Zmruż oczy” A. Jakimowskiego (sylwetka reżysera, data powstania filmu, anegdota itp.) – wykorzystaj informacje opublikowane w broszurze dołączonej do lekcji 26 „Kim jestem” Filmoteki Szkolnej i na stronie www.filmotekaszkolna.pl
1. Projekcja filmu pt. „Zmruż oczy” A. Jakimowskiego.
1. Po projekcji zbierz pierwsze wrażenia uczniów. Zapytaj, co wywarło na nich największe wrażenie. Czy film im się podobał. Dlaczego?
1. Metodą burzy mózgów uczniowie „szukają symboli” ukrytych w filmie. Tak jak poprzednio z przypowieścią biblijną pt. „O siewcy” w której starali odnaleźć wszystkie pojęcia symboliczne, tak teraz uczniowie wymieniają przykładowe symbole ukryte w filmie (np. burza, orzeł, most). Zapisz wszystkie pomysły na tablicy, w razie konieczności uzupełnij listę.
1. Podziel uczniów na 3 grupy. Zadaniem każdej z nich będzie próba interpretacji wybranych symboli. Uczniowie mogą w tym celu korzystać ze „Słownika symboli”.
1. Zaprezentowanie efektów pracy.
1. Uczniowie znów pracują w 3 grupach (mogą to być te same grupy, możesz dokonać ponownego podziału). Zadaniem każdej z nich jest przygotowanie odpowiedzi na pytania:
Grupa I: W jaki sposób reżyser przedstawił przestrzeń PGR-u (zwróć uwagę na światło, dźwięki, przyrodę)? Czy jest to przestrzeń realistyczna, czy surrealistyczna? Uzasadnij odpowiedź, wybierz odpowiednie przykłady na potwierdzenie swojej tezy.
Grupa II: Pamiętając, że w przypowieści bohaterowie pełnią funkcję modelową, dokonaj charakterystyki występujących w filmie postaci: Jaśka i „Małej” i przypisz im wartość alegoryczną. Przedstaw ich system wartości, postawę życiową.
Grupa III: Pamiętając, że w przypowieści bohaterowie pełnią funkcję modelową, dokonaj charakterystyki występujących w filmie postaci: rodziców oraz Eugeniusza (maska wiejskiego głupka) i przypisz im wartość alegoryczną. Przedstaw ich system wartości i metamorfozę pod wpływem pejzażu prowincji.
Uczniowie wykonując to zadanie mogą korzystać z materiałów opublikowanych w broszurze dołączonej do lekcji 26 „Kim jestem” Filmoteki Szkolnej i na stronie www.filmotekaszkolna.pl
1. **Zaprezentowanie wyników pracy.** Podsumowując uczniowie zastanawiają się nad tym, czy film to swojego rodzaju przypowieść alegoryczna. Jakie elementy przemawiają za taką interpretacją przemawia.

Na zakończenie przeczytaj uczniom interpretację opracowaną przez Monikę Łoszewską – Łupniak lekcja 26 Filmoteki Szkolnej *Kim jestem*.

„Zmruż oczy” to liryczna i alegoryczna opowieść o dwójce niezwykłych uciekinierów - od świata zdominowanego przez konsumpcjonizm, karierę i robienie pieniędzy. Bohaterowie odmawiają brania udziału w nerwowym i chaotycznym rytmie życia. Poszukują dystansu, który daje im dopiero zapomniana przestrzeń upadłego PGR-u. Prowincja, której obraz medialny wywołuje w nas negatywne skojarzenia, w filmie staje się enklawą harmonii, ładu i piękna, duchowych wartości. Film nie tylko reinterpreteruje obraz prowincji, ale też staje się ważnym głosem reżysera w dyskusji o wartościach. Zaletą dzieła jest brak natrętnego moralizowania, a filozoficzne komentarze nie mają w sobie nic ze sztuczności.

„Zmruż oczy” przywraca wiarę w sens takich postaw, jak: bezinteresowna przyjaźń, poczucie wewnętrznej wolności, potrzeba szukania swojego miejsca na ziemi, afirmacji życia. Reżyser

Filmoteka Szkolna

pokazuje dwa wymiary naszego istnienia: duchowy i materialny. Dwie postawy wobec życia: konsumpcyjno – hedonistyczną oraz postawę wycofania, ucieczki od cywilizacji, kontemplowanie życia. Film nie kontestuje żadnej z nich, pozostawia wybór widzowi. Uczy jak trwać w świecie pełnym absurdów, jak zachować wolność wewnętrzną. Nade wszystko jednak kontestuje typowy dla współczesnego świata lęk przed przemijaniem, wprowadzając filozoficzny dystans („rzeczy nie przemijają, tylko przesuwają się przed oczami, wystarczy zmrużyć oczy”).